

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Diuiduo & indiuiduo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

citer, *vt in l. si filia nupta, 20 § famil. ercis.* & recte quoque pro his hoc iudicio agitur, omnesque veniunt res in hoc iudicio, nisi si quid ex communi consensu exceptum est, *l. in iudicio, 13. com. diu. l. si ades, 12. eo.* Et ita nihil interest quoque, an ex societate an sine societate res communis sit, vtrumve quidam rem vnam emerint, vel ex legato illis contigerit: Nam in vtriusque casibus habet locum communis diuidendo iudicium, *l. 2. com. diu. in P.* Inspecimus enim hic tantum diuisionem & communionem: communionem autem & presentem, & quæ fuit: at esse desit, ad effectum videlicet recipiendi partem æstimationis, cum his, quæ bonæ fidei actiones sequantur, *l. in summa, 11. l. sed postquam, 9. eod.* Considerata itaque res hic diuiduas & indiuiduas, & personas contententium, & modum diuidendi.

De diuiduo & indiuiduo. Cap. 3.

- 1 *Indiuiduum & diuiduum quid.*
- 2 *Natura suar res corporales diuidue. Punctum natura indiuiduum.*
- 3 *Atomus aliudve corpus sine natura indiuiduum.*
- 4 *Natura diuidua & re qua.*
- 5 *Res corporales indiuidue ratione compositi & forma substantiales qua.*
- 6 *Res corporalis indiuidua, ratione forma artificialis.*
- 7 *Indiuiduum rei quid est.*
- 8 *Indiuidua vel diuidua ex causa siue ciuilitate, vel ex lege præter naturam sunt dispositione, obligatione, & solutione.*
- 9 *Diuiduntur indiuidua intellectu, doctrina, & causa.*
- 10 *Diuidua & indiuidua obligatione qua.*
- 11 *Diuiduum solutione quid.*
- 12 *Indiuiduum solutione quid.*
- 13 *Indiuiduum diuiduum in pecunia æstimata.*
- 14 *Vestigialis ager ratione solutionis censu indiuiduus.*
- 15 *Iura seruitutium quomodo indiuidua.*
- 16 *Res corporales commodes diuidue diuiduntur paucis exceptis.*
- 17 *Ita iudicium communi diuidendo veniunt præstationes, quod agi debuit, vel actum est communi nomine impendia, rei deterioratio, arborum succisio, conuicta & alia.*
- 18 *Persona, que possit hoc iudicio agere.*
- 19 *Minor, maritus in re dotata, ecclesia, ad diuisionem prouocare non possunt: ab alio tamen ad eam vocari possunt.*
- 20 *Pendente communi diuidendo, res alienari nequit.*
- 21 *Modus diuidendi quis.*
- 22 *Emittionis cautio vicissim a partem accipientibus præstatur.*
- 23 *Diuisio vicem actionis obinet.*
- 24 *Actio communi diuidendo duplex, directa & utilis.*

DE diuiduis & indiuiduis videbis quædam singularia in familia erciscundæ iudicio. Nunc de his in vniuersum latius, quod & infinitis propemodum iuris ciuilibus locis adferet lucem. Itaque diuiduum dicitur, quod in partes discretas potest separari: indiuiduum, quod nequit pati sectionem. Verum diuidua vel indiuidua dicuntur vel re ipsa, vel natura sua, vel ex causa præter naturam.

¶ **Natura** sua omnes res corporales diuidue sunt, vt fundus, homo, vestis, lapis, & similia, *l. 1. §. quædam, de rer. diu. l. si quis duas, §. si quis parte, com. præd. l. quod in rerum, §. si quis post, de lega. hinc non excipio, vt aliqui punctum, quando quidem corporalis res non est, cum nec latitudinem, nec longitudinem habeat, nec profundum, nec comprehendat aliqua mixtionem. Neque corporalia mirum est diuidi, cum partibus elementaribus content, & omnia composita partes habere necesse est, & ideo in eas solui possunt, *l. nihil tam naturale, de reg. sur. c. 1. eo. apud Greg.* Sic animalia diuidi & disseccari possunt in similes & dissimiles partes: vt similes nerui, in partes & nervos: caro, in carnis partes, &c. dissimiles, vt manus in digitos, vel in partes carneas, &c. ¶ Et quod in corporibus indiuiduum natura dici posset, esset atomus, vel elementa ipsa quatuor prima, si vlla pura apud nos inueniretur, & illa proprie. Nam atomus si corpus est, & quandam habet elementarem compositionem: nam elementarum tantum corpus videtur, alia pura elementa nullo modo. Si ponamus quoque incorruptibilia ea, que in æthere continentur, & illa indiuidua necesse est sectione dicemus.*

¶ **Natura sua diuidua sunt, & re, que partis præstationem accipiunt, que in numero consistunt, & numero diuiduntur, vt promitto decem aureos, decem tritici modios, decem homines, illa pro parte recte natura diuidi possunt, *l. 2. §. & harum, de verb. obl.* Naturæ quoque & re diuidua dici potest, quod in partes similes**

natura diuiditur, vt dum fundus in fundos, locus in loca, *l. si in 2. locum, 60. de verb. sign. l. quod in rerum, §. si quis, & l. plane, §. si de leg. 1. l. si quis, §. plane, com. præd. l. 1. & l. ad officium, C. com. diu. §. si familia, de offi. iud. doctus in domos diuiditur, *l. binas ades 35. de seru. urb. præd. l. si quis duas, §. si quis partem, com. præd. lignum in ligna, & sic de similibus, in quibus retinetur nomē substantiale, quod naturæ propriam significat. ¶ Et hoc modo natura considerata pro formali & substantiali quadam compositione, quæ certum quoddam indiuiduum determinat, res corporales quædam indiuiduæ dicuntur, non re quidem ipsa, quia, vt dixi, omnes diuidi possunt, sed ratione totius compositi: quod si diuidatur, tale amplius non dicitur, vel non saltem tale perfectum: veluti homo qui constat anima & corpore, vnus diuidi non potest in plures homines. Sic de aliis animalibus viuus, quæ commode sine nominis interitu diuidi nequeunt in partes, *in §. si familia, de offi. iud. ap. Iust. in. c. ad forte mibi gladium, de præsum. imo impossibile, quia res quæ vno spiritu continentur diuidi, tales non sunt, quales erant, *l. rerum mixtura, de v. sacap. ¶ Et quia in plerisque ars naturam imitatur, & quæ artificio hominis habet vnam certam formam, ex qua talia dicuntur, illa quoque non patiuntur sectionem artificio inspecto in partes, quia post diuisionem talia quæ sunt non erunt, vt in scripto, arca, nauis, & similibus apparet, quia forma dat esse rei, *l. Julianus, §. si quis rem, ad exhiben. ¶ Indiuiduum re ipsa est, quod incorporale est: item id, quod si diuidatur, desinit esse tale quod dicebatur, *l. de rerum diuis. §. 1. de reb. corp. & incorp. talia quæ neque tangi videri possunt, vt iura, dominium, operæ, *l. heredes, §. an & ea, sum. ercis. un. seruitutis, l. seruitutis, 14. de seru. l. 2. §. & harum, l. stipulationis non diuiduntur, de verb. oblig. l. si de commissis, §. pen. de leg. 3. ¶ Ex causa præter naturam diuidua vel indiuidua dicuntur, quæ aliis ciuilitate, aliis ex lege indiuidua vel diuidua dicuntur, vel dispositione, vel obligatione, vel solutione, vel omnibus his modis simul. Diuiduum hoc modo dispositione est, quod in intellectu est diuiduum, & secundum eum modum lex eius partis commercium admittit, vt indiuiduum de cuius parte lex respicit commercium. ¶ Diuiduntur per se indiuidua intellectu, facilioris cognitionis & docendi gratia, vt hereditas indiuidua est per se res quæ ius est, quamuis hereditatis res diuiduæ, *l. de re diu. i.* At illa diuiditur iure ciuili in duodecim vncias, *l. seruuum meum, §. hereditas, de her. red. in f. §. hereditas, eo. tit. ap. Iust. in. ita diuerso respectu diuidua & indiuidua. Interdum etiam lex de toto permittit disponere, & ita ratione actus illius, res indiuidua de parte prohibitione facta hoc modo de feruitute generaliter in totum dispositio permittitur, vt ex toto constituantur pro parte eam constitui, & pro parte non constitui, fieri non potest, *l. via timoris, de seru. in P.* Et ita stipulationes earum rerum quæ diuisionem non recipiunt, indiuidua sunt, *l. 2. §. & harum, & d. l. stipulationis, non diuiduntur, de verb. oblig. licet & a pluribus illa sigillatim ex integro fieri non possunt, nec promissiones singulares valent, donec nouissima cessione firmetur, *l. per fundum, de seru. rust. præd. l. vnus ex sociis, de seru. rust. generali. ¶ Sic pro parte nec debet nec solui, nec peti potest opera, *l. libertus, 15. de oper. libert. lib. 32. tit. 1. & l. 3. eod. tit.* Diuidua obligatione dicuntur, quoties lex diuidit obligationem inter plures, pro hereditaria puta portione, quod regulare est, *l. 1. C. si cer. pet. 2. & si de hered. act. l. ea que, C. famil. ercis. c.* Indiuiduum autem obligatione, quando eadem obligatio sequitur plures heredes in solidum, siue ea sit debitoris, siue creditoris, vt in seruitutibus operis, & iure patronatus: sicuti dum seruus plarium communiter acquirit, *l. seruus communis, 27. de stipulat. seru. lib. 45. P. tit. 3.* Idipsum in obligatione facti, quæ obligatione est indiuidua, vt & præstatione, *d. l. stipulationis non diuiduntur, §. idem puto.* quamuis ab initio factum pro parte promitti possit. ¶ Diuiduum solutione est, quoties facta partis solutione lex tribuit vim liberationis pro parte soluta, quod regulare est, *§. 1. quibus mod. toll. oblig. l. si stipulatus sum, §. 1. de sol. ¶ Indiuiduum solutione, quando quis soluens partem, tamen pro parte non liberatur, vt in prædictis seruitutibus, operæ, & facti. Plura paucis explicat Vlpianus, *in l. in executione, §. cum suis §. de verb. oblig. de his dum ait: in executione obligationis, sciendum est quatuor causas esse, nam interdum est aliquid, quod a singulis heredibus diuisim consequi possumus: aliud quod totum peti necesse est, nec diuisim præstari potest: aliud, quod pro parte petitur, sed solui nisi totum non potest: aliud, quod solidum petendum est, licet in solutione admittat partem executionem. &c. et enim de singulis exempla profertur, & explicat, quæ videto. ¶ Præter causam naturalem etiam potest fieri diuisio, vt si res quæ sit indiuidua præstatione, æstimetur pecunia:************

vt nullu

vt mulas centum aureis, & pecunia diuidua erit. Quam rem in rebus que natura diuidua sunt, vt in vlti, iudex ad iudicabit eas vni, eadem, & pro parte foriorum ad iudicata, socios cauere iubebit, Paul. in litem quamuis, 10. com. diuid.

14 ¶ Vetiſſimalis ¶ ager regionibus quidem per se diuiduus est, verum iudex abstinere debet ab huiusmodi diuisione: alioquin præstatio vetiſſimalis confunderetur. Quamuis enim præstatio vetiſſimalis diuidi possit, tamen quia vni facta est emphiteutis præstatio sine præiudicio diuidi non potest: cum solutio & exactio partium, non minima in eodem modo habeat, quare per attributionem recte fiat a iudice, vt vnus totum solus debeat, l. 3. fam. erciscun. P. Et si diuidatur, dominus directus non cogitur particulares illas portiones a singulis capere, sed contra vnum in solidum potest experiri, vt nec pacta foriorum vel coheredum nocere possint non minus, quam creditor, l. pacto successorum, 2. de pact. lib. 2. C. ti. 3.

15 ¶ Iura hereditatum cum fundis diuidi possunt, separatum non possunt: nisi aut mensura, aut temporibus, l. arbor, 19. §. aquarum. com. mun. diuid.

16 ¶ Corporales tantem proculdubio in diuisionem veniunt, si commode diuidi possunt, l. 1. §. l. ad officium, eod. vt patet, l. 4. §. 1. eod. si commune solum sit, l. communi diuidendo, 7. §. si duo, §. §. seg. eod. pignori res a duobus accepta, vsusfructus possessio, in quam plures missi sunt a prætoribus, d. l. communi diuidendo. §. inter prædones. Exciuntur a diuisione hac vi possessa, vel præario, vel clam, vel a prædionibus capta, quæ in diuidua inter prædones, l. in hoc iudicium, 13. commun. diuid. Si quid exceptum nominatum in diuisione veniret, d. l. in hoc iudicium, §. si inter eod. si placuit in iubenda societate, ne res intra certum tempus diuideretur, d. l. in hoc iudicium, §. si conueniat, l. sed etsi hoc, §. fin. de conditio. & demon. l. si fratres, 53. idem respiciendo: pro soc. l. b. 17. P. tit. 2. l. 1. eod. Etenim certi temporis communionis pacta valent: at vt perpetuo communis res sit, non valent, l. 4. §. finium, com. diuid.

17 ¶ Sed cum his rebus diuidendis veniunt præstationes, l. 4. §. sicut autem, l. in hoc iudicium, 14. eod. venit & in hoc iudicium, quod communi nomine actum est, vel agi debuit ab eo, qui scit se locum habere, reſarciturque; impendit, etiam si quis fecit partem suam alienauerit, l. etsi non omnes, §. venit, eod. tit. P. l. sed & eo nomine, de noxa. act. P. vt contra, venit in iudicium hoc, si rem communem quis deteriorem fecerit, veluti seruum vulnerando, vel animum eius corrumpendo, vel arboris succidendo, l. communis seruum, 2. 4. com. diuid. Per hoc iudicium etiam vsusfructus sociorum habet, quod ex re eius seruis communis acquirerit, l. si conuenit, 23. eod. tit. P. cogitque quis socium stare conuentioni, quæ de vsu rerum communi placita est, l. 4. §. plane, eod. Sed non veniunt impenſæ factæ, vel fructus percepti ante rerum communionem, l. 1. §. socius, de vsu. lib. 2. 2. P. tit. 1. Et si socius iudex condemnandus erit, quod pecuniam communem inuaserit, vel in suos vsus conuerterit omnimodo, etiam alia mora non interueniente præstabitur vltus, l. socium, 61. pro soc. non quasi vsu, sed ratione eius quod interest, l. etsi non omnes, §. commun. diuid. P. l. si quis, 29. §. si eod. l. arbor, fam. l. ercisc. P. ¶ In ¶ personis quæ hoc iudicium exercent, exigitur, vt communem rem habeant, sic vnus ex his alios imitos etiam ad diuisionem præuocare potest, l. pen. com. diuid. P. l. heredes, §. quantum fam. ercisc. P. Nec interest, an is, qui agit, possideat, an reus, an vterque; aut nemo illorum, l. §. ideo eleganter, de conditio.

18 ¶ In ¶ inter. de prædi. & aliis reb. minor. ¶ Non ¶ potest tamen præuocare ad diuisionem socium minor, sed ipse præuocatus diuisionem subire cogitur, l. 1. §. 2. de fund. dotal. in P. l. 2. C. eod. lib. 5. tit. 23. Id ipsum & in marito in fundo dotali locum habet, & in ecclesia, vt non præuocant ad diuisionem, quia alienari ea bona non possunt, tamen præuocari possunt, gl. in l. communi, 5. C. comm. diuid. l. inbemus, C. de sacro. eccl. Competit autem & aduersus socios, & aduersus eos quibus loci pars contigit per emtionem, vel alio modo, l. 3. com. diuid. C. l. si quis putans, 6. hereditatio iure, l. 4. §. sicut, & litem quamuis, 10. commun. diuid. P. ¶ Penden-

20 ¶ t hoc communi diuidendo iudicio, alienandi res communes 21 ¶ locis interdicitur potestas, d. l. 1. §. fin. C. eod. ¶ Modus ¶ porro diuidendi, vt socii eundem in locum vocentur, l. 1. §. fin. de quib. reb. ad eund. iud. eat. lib. 11. P. tit. 2. iurent ab exordio huius de calumnia, l. inter coheredes, 45. §. qui familia, fam. l. ercisc. P. in vniuersum postea res diuidendæ, centendæ & a librandæ sunt, non singularum rerum partes, l. Menius, 53. §. si eo. l. 1. com. diuid. C. atque iusto pretio, l. item quamuis, 10. §. fin. com. diuid. P. In prædis diuidendis quæ commode diuidi possunt, vt eodem sectione partium corporali, diuidendum regionibus, l. 3. §. 4. eo. P. in aliis vtendum licitatione, additione, alteri rem, & alteri pecuniam pro re ab eo

qui rem consequitur addicendo, §. eadem interuenient, de offi. iud. l. arbor, 19. §. index, commun. diuid. d. l. 3. §. 1. eod. tit. In summa iudicium in prædis diuidendis, quod omnibus vtilissimum est, vel quod in aluerint litigatores, ex se qui conuenit, l. iudicem, 21. com. diuid. P. Potest arbitri vni fundum, alteri fundi vsusfructum ad iudicare, l. si quis, 6. §. offic. eod. tit. l. §. puro, §. Iulianus, fam. l. ercisc. P. Plura & de modo diuidendi vide in tractatione sequenti familie erciscundæ, & quando sorte aut alio modo cuique pars detur. ¶ Ceterum ¶ in hac diuisione curat arbitri vel iudex, vt qui partes capiunt, caueant de euictione, ceteris vicissim, litem quamuis, 10. §. fina. com. diuid. in P. si enim res vni euicta sit, ceteri tenentur ei pro parte, l. si fratres, 7. com. vtriusque iudic. lib. 3. C. tit. 38. ¶ Nam ¶ diuisio ¶ 23 ¶ emtionis obtinet, l. 1. C. eod. & proinde euictio locum in ea, sicut in emtione, tot. tit. de euict. in P. & C. habet. ¶ Actio ¶ 24 ¶ hæc communi diuidendo duplex, directæ & vtilis, l. 1. comm. diuid. P. directæ datur ex verbis legis, quando, nunc cum agitur tantum, est res communis, d. l. 1. eod. vtile iudicium datur & pro re quæ fuit communis, etsi nunc non sit, l. si quis putans, l. sed postquam, & l. in summa, eod. Item iudicium directum datur pro rebus corporalibus tantum diuidendis, l. 4. com. diuid. C. ibi glo. vtile & pro rebus incorporalibus, l. arbor, §. si eod. Datur & directum, cum vere res est communis: at & vtile, quando aliquid quis pro communi putauerit, & in id impenderit, d. l. si quis putans, 6. Item datur vere domino directum: vtile & eis qui iustam causam possidendi & publiciana agere possunt, vel qui vetigales habent fundos, l. 4. & l. commun. diuid. 7. §. qui in rem, eod. Datur & vtile duobus, qui rem pignori acceperunt, l. commun. §. si duo.

De diuisione pro familia erciscundæ iudicium. Cap. 4.

Lib. 3. C. tit. 36. Libro. P. tit. 2.

- 1 De origine huius iudicii, & familie appellatione.
- 2 Alio familia erciscundæ mixta est, in rem & in personam.
- 3 In hac actione quis alter vel reus est coheredum. Familia erciscundæ actio non præscribitur longo tempore, &c. Eiusmodi erciscundæ actio repeti nequit, &c. Familia erciscundæ iudicio pendente, alienari res nequeunt, &c.
- 4 Considerandi in hoc iudicio res, persona, modus diuidendi, primumque res hereditas ipsa.
- 5 Quæ familia erciscundæ iudicio diuidi non debent, quia iniusta, &c.
- 6 Aliæ res considerandæ in hoc familia erciscundæ iudicio, quas conuenit implere facere, vel reputare.
- 7 Persona idoneæ huic actioni quæ.
- 8 Diuisionis modi vel lex consensu partium, vel defuncti, vel iudicis seu arbitri auctoritate, & quæ obseruanda in postremis duobus.
- 9 Diuisio a parentibus inter liberos facta, sequenda in diuisis, & in non diuisis post diuisionem quasiuis.
- 10 Iudicis partes in diuidenda hereditate, & nu. 12.
- 11 In licitatione rei indiuidua, & alius extraneus quam coheres admittitur.
- 13 Instrumenta communia in diuisione penes quem remanere debent.
- 14 Quando caueatur de euictione in diuisione per additionem.
- 15 De diuisione faciendâ per sortem.
- 16 Iudex partes facit in controuersia, nec permittit executionem, sed assignat.
- 17 De consuetudine quod maior seu præuocans ad diuisionem diuidat, & minor eligat.
- 18 Melior formula diuidendi ex arbitri, vel iudicis petitione.
- 19 Nostra de forma diuidendi & colligendi sententia.

EX lege 12. tab. proficitur actio ¶ familie erciscundæ concessa coheredibus a communione discedere volentibus, ad distributionem rerum inter eos, l. 1. fam. ercisc. lib. 10. P. tit. 2. Phrasim autem loquendi hæc tota est antiquarum legum decemviralium, in quibus familia pro bonis defuncti ponitur: vt in illa, agnatus proximus familiam habeto, l. pronuntiatio, 19. §. familia, de verbor. signif. l. ip. in titulis, tit. 26. l. fin. C. de verbor. signif. Et Cicero, 1. de Orato. qui quibus verbis erciscere oporteat nescit, erciscundæ familie causam agere non potest.

¶ Et ¶ talibus, Cic. pro Cæcilio arbitrium vocat familie erciscundæ, id est, possessionis seu hereditatis diuidendæ. Istius actionis natura mixta est, tam in rem, quam in personam concessa coheredibus pro diuidenda hereditate, in §. quædam actiones, de actionib. Continet enim præstationes, quæ sunt personales, & res diui-